

Visitasedrag

ved visitasen i Modum, 13. november 2022

Ved biskop Jan Otto Myrseth

INNLEDNING

Kjære venner

Aller først en stor takk for flotte visitasdager i Modum. En visitas gir anledning til å stanse opp og reflektere over kirkens plass i samfunnet og menighetens daglige arbeid, og sammen drøfte målsettinger og strategier. Disse dagene har gitt rikelig anledning til dette.

I forberedelsene og underveis i visitasen har jeg hatt god hjelp av medarbeiderne på bispedømmekontoret, og ikke minst prost Erik Haualand og kirkefagsjef Michael Onsrud. En særlig takk til dem!

KIRKEN FOR ALLE

Kirkens viktigste oppgave er å forkynne og formidle evangeliet til alle mennesker, og bygge menigheter som tilbyr fellesskap, mening og omsorg. I et samfunn i endring må kirken hele tiden vurdere hvordan vi arbeider, prioriterer og samhandler. Det er ikke selvsagt at offentlige bevilgninger til kirken vil bli opprettholdt på samme nivå, og dette utfordrer oss til å synliggjøre kirkens bidrag i samfunnet og menneskers liv i alle lokalsamfunn. Vi kan ikke regne med at alle vet hvor mye diakonalt arbeid som drives i regi av kirken, hvor mye barne- og ungdomsarbeid som foregår eller hvor mye kirkene brukes som kulturarena og kulturaktør.

I et av våre møter denne uka uttrykte prosten at Modum på mange måter framstår som et utstillingsvindu for kirken i prostiet og bispedømmet. Ja, jeg er virkelig imponert over alt dere får til og den flotte måten dere samarbeider på, både stab og råd og frivillige, og samspillet dere inngår i med kommunale instanser og ulike lag og foreninger. Lista over frivillige teller rundt 300 navn, og frivillighetsfesten på onsdag ga et levende innblikk i mangfoldet og gleden over å kunne delta.

Dere har en ganske så hårete visjon, for hovedmålet i langtidsplanen er ingen ting mindre enn «Kirken for alle»! Listen over alle tilbud og aktiviteter er imponerende, og det er ikke mulig å rekke over alt i dette foredraget.

KIRKELIG BEMANNING

Det er fortsatt to arbeidsgiverlinjer i Den norske kirke, men på årets Kirkemøte ble det flertall for en modell som tar sikte på at alle som er ansatt i lokalkirken skal ha en felles ledelse. Det pågår et arbeid for å tegne ut hvordan dette skal realiseres i løpet av de nærmeste årene, men her i Modum er det allerede gjort veldig gode erfaringer med en samordnet ledelsesmodell.

Disse erfaringene kan være svært interessante å bygge videre på i arbeidet med hvordan Den norske kirke skal organiseres framover. Ledelsesidealet er basert på tillit og respekt, og dere er opptatt av å gi rom for den enkeltes kreativitet og særskilte bidrag. Samarbeidet i staben er preget av gode rutiner, struktur og samhandling, mye god vilje og høyt engasjement. Jeg opplever at dere er flinke til å glede dere over og med hverandre, selv om det kan være mye aktivitet og stort arbeidspress. Det kan i hektiske perioder være en utfordring å finne ut hva som er nødvendig å prioritere og hva som til enhver tid er mest viktig. Jeg vil utfordre dere til å drøfte behovet for evaluering, utviklingsarbeid og læring, og ønsker dere lykke til med videreutviklingen av en god tilbakemeldingskultur. Kanskje kan dere benytte de faste stabsdagene for å legge til rette for samhandling også utenom de vante rollene.

Alle ansatte i soknet har felles kontorer i Åmot kirke, og dette gir et godt utgangspunkt for å dyrke en god samarbeidskultur.

MENIGHETSRÅD, KIRKEUTVALG OG FAGUTVALG

I år er det 20 år siden tre menigheter ble slått sammen til én, og det er fint å få så tydelige bekreftelser på at dette var riktig veg å gå. Jeg fikk gleden av å møte kirkeutvalget i Snarum, og de forteller at de opplever mer gjennomslag for sine ønsker nå enn da Snarum var eget sokn. De kan konsentrere seg om å legge til rette for at kirken kan være en naturlig og inkluderende møteplass i bygda, og overlate høringer og andre tradisjonelle oppgaver til menighetsrådet. Da vi besøkte Snarum, var flagget heist til topps, og kirkeutvalget kunne vise fram et vakkert og godt vedlikeholdt kirkebygg og kapell. Ved de månedlige gudstjenestene arrangeres det som regel kirkekaffe, og Olsok feires med gudstjeneste, rømmegrøt og dans. Ellers i året er kirken et naturlig samlingssted også for kulturkvelder av ulikt slag.

Foruten kirkeutvalg ved de ulike kirkene har dere også opprettet fagutvalg for undervisning, trosopplæring, diakoni, musikk og kultur, misjon, samt et for informasjon og PR. Dette bidrar til å holde bevisstheten om de ulike feltene godt oppe både hos ansatte, frivillige og folkevalgte.

Det er god geografisk spredning når det gjelder sammensetningen av menighetsrådet, og på møtet vi hadde tirsdag kveld ble det tydelig uttrykt som et mål at alle i Modum skal ha et tilbud som treffer dem. Kirken er en sentral kulturbærer, og for at vi skal ha en kirke i framtida er det avgjørende at tradisjoner og verdier forvaltes og formidles videre til nye generasjoner. Dette er et viktig fokus i menighetsrådets arbeid og prioriteringer.

GUDSTJENESTELIVET

Modum menighet har som målsetting å tilrettelegge gudstjenestene og de kirkelige handlinger slik at folkekirkens brede kontaktflate i bygda holdes i hevd. Det vil si å legge til rette for et levende gudstjenesteliv der hver enkelt kjenner seg inkludert og å aktivt involvere flere i forberedelser og gjennomføring. Det legges også vekt på at det opprettholdes gudstjenester og kirkelige handlinger på alle 8 prekensteder.

For å nå menighetens målsetting er det stor variasjon i gudstjenestetilbudet, med gudstjenester av ulik karakter og beregnet på forskjellige målgrupper og aldersgrupper.

Siden forrige visitas, i perioden 2016-2019 ble det årlig avholdt om lag 140 gudstjenester på søn- og helligdager hvert år, og besøkstallet i samme periode lå på rundt 13-14 000. I koronaperioden 2020-2021 ble antall deltakere nær halvert i forhold til normalår.

Tallene viser at oppslutningen er stabil, men ikke stigende. Dette på tross av stadig nye typer gudstjenester som innføres. Det ambisiøse målet om at stadig nye mennesker skal benytte søndagen til kirkegang er det vanskelig å nå. Det er stor spenning knyttet til utviklingen etter pandemien og hvordan nye vaner vil påvirke gudstjenestefremmøtet.

Det er flott å se hvordan menigheten på en systematisk måte engasjerer unge medarbeidere til tjeneste som klokker og kirketjener. Dette er et glimrende eksempel på involvering og rekruttering til kirkelig tjeneste.

DÅP OG ANDRE KIRKELIGE HANDLINGER

Et av menighetens hovedmål er å oppmuntre flest mulig til dåp. Det jobbes aktivt og målrettet i hele menighetens bredde for å motivere, engasjere og invitere inn til dåp. Som en typisk landsens menighet opplever dere fortsatt god oppslutning om både dåp og konfirmasjon, og tallene for 2019 viste faktisk en økning i oppslutningen om dåp, mens det de fleste andre steder gikk motsatt veg. På dette feltet har

dere vist veg for andre, og deres satsing har vært en viktig inspirasjonskilde for bispedømmets strategiarbeid.

I forrige konfirmantkull var det 56 % av kullet og 83 % av de døypte som ble konfirmert, og for inneværende konfirmantår er det bare en liten nedgang i andel av det totale kullet, men en liten økning i andelen av de døypte.

TROSOPPLÆRING OG KIRKELIG UNDERVISNING

Det er flott å se hvordan dere dekker de ulike aldersfasene med flotte aktivitetstilbud, både kontinuerlige og de såkalte breddetiltakene som retter seg mot hele årskull. Åmot Barnegospel, Heggen Gospel og KRIK er eksempler på noen av aktivitetene der trosopplæring naturlig hører med. Jeg fikk anledning til å besøke både babysangen og oppleve en myldrende barnegospeløvelse på torsdag. Jeg fikk nyte deilig suppe som barnegospellerne hadde stelt i stand, og etter øvelsen hadde de to vinnerne av årets frivilligpris tradisjonen tro stelt i stand kveldsmat til hele gjengen. Det er fascinerende å se hvordan disse aktivitetene kombinerer oppmerksomheten på barna og på hele familien. Her er det raus inkludering og muligheter for å etablere viktige nettverk for unge familier.

Det er flott å se at oppslutningen om barnegospelen nå er tilbake omtrent på toppnivå før pandemien.

I går var det storstilt feiring i Kulturhuset av Heggen Gospels 50-årsjubileum. Varme gratulasjoner! Gospelen har vært en uvurderlig viktig stasjon i mange moingers liv gjennom disse årene.

SKOLE/KIRKE-SAMARBEID

Den nye læreplanen, Kunnskapsløftet 2020, åpner for nye mulighetsrom der skolen kan benytte kirken og kirkens ansatte sin kompetanse ikke bare i KRLE, men også i andre av skolens fag. Kirken kan svare på Kunnskapsløftets utfordring til skolene om å ta i bruk alternative læringsarenaer, bygge opp under elevenes undring og livsmestring, og styrke medborgerskap og kritisk tenkning.

Det er flott å høre om den gode kontakten og samarbeidet mellom skole og kirke her i Modum, og på møtet med kommunens ledelse fikk vi anledning til å se filmen som er produsert av Bibelselskapet om det såkalte Bibelsporet. Opptakene er gjort i skolene i Modum og gir et fint inntrykk av hvordan dette opplegget fungerer.

Kommunestyret vedtok for noen få år siden at det er ønskelig med skolegudstjenester til jul for alle skolene, og dere har skolegudstjeneste for alle de fem barneskolene og begge ungdomsskolene.

DIAKONI

Det er sagt at diakoni er kirkens DNA. Tjenesten for vår neste er et helt sentralt uttrykk for kristen tro i praksis, og i møte med diakonale behov oppstår gode samskapingsarenaer med kommunene.

Det er lange og gode tradisjoner for diakonal satsing i Modum, og det gjøres et flott arbeid på flere felter. Jeg nevner kort sorggruppearbeidet og et nært samarbeid med Rask psykisk helsehjelp. Videre har Tro og lys vært en svært viktig og inkluderende møteplass gjennom flere tiår, og diakonen har også et nært samarbeid med kommunens flyktningetjeneste om velkomstkaféen på Rådhuset, og hun bidrar med undervisning på livsmestringskurset om åndelig helse som en del av omsorgen for hele mennesket.

Selv om mye blir gjort på dette feltet, er det mange uløste utfordringer. Det hadde vært ønskelig med enda flere ressurser, for eksempel innen ungdomsdiakoni.

Midler som investeres i diakoni er særdeles vel anvendt, for det er dokumentert at hvert årsverk innen diakoni genererer flere årsverk med frivillighet. Derfor håper jeg inderlig at det gjennom samarbeid mellom kirke og kommune kan være mulig å øke opp de diakonale stillingsressursene i kommunen.

FRIVILLIGHET

Menigheten har mange frivillige og ivrige medarbeidere. All ære til dem for alt det viktige de gjør for Guds rikes fremme i Modum. Samtidig ser jeg at med så mange frivillige kreves også gode rutiner fra de få ansatte, slik at arbeidet ledes og styres på en konstruktiv og god måte. Godt arbeid for å koordinere frivillige krever både tid og ressurser. Siden forrige visitas har dere fått en frivillig til å være frivillighetskoordinator. Dette har styrket rutine og bevisstheten rundt oppfølgingen av de frivillige. Med tanke på omfanget av frivillig tjeneste skulle jeg nok ønsket at dere hadde fått midler til en lønnet koordinatorstilling.

En av de vesentligste endringer de siste 30-40 år i Modum må vel være bortfallet av svært mye av det kristelige organisasjonsarbeidet og øvrige kristne trossamfunn. For 35 år siden var det omtrent 15 foreninger for ytremisjon og 5 for indremisjon. I dag er det 1 eller 2. Dette påvirker selvfølgelig også engasjementet inn i menighetens arbeid, da mange av de som var med der, også var trofaste i menighetens arbeid ellers.

Jeg hadde gleden av å besøke Vikersund menighetscenter og delta på formiddagstreffet der. Takket være trofaste frivillige inviteres det regelmessig til lørdagskafé og formiddagstreff, foruten at huset brukes til diverse øvelser og andre samlinger. Det årlige loppemarkedet er et høydepunkt.

KULTUR

Modum menighet er så heldige å ha et rikt og aktivt musikkliv, mye på grunn av flotte frivillige som stiller opp som sangere og musikere i gudstjenester og på konserter. Disse utfyller den innsatsen som menighetens ansatte kulturarbeidere selv kan levere. I tillegg benyttes også profesjonelle musikere, gjerne i samarbeid med de frivillige. Musikk- og kulturlivet preges av stor bredde og kvalitet. Det gjøres også en bevisst satsing på rekruttering av nye talenter ved å utfordre ungdom til å bidra i band eller med teknikk og rigging.

Kirken er også synlig til stede på ulike vis i bygda, som for eksempel når presten stiller som speaker på fotballkamp eller arrangement i forbindelse med skiflyginga.

I møtet med kommunen ble det nevnt at den synlige og utadvendte profilen kirken har også bidrar til å bane veg for de mer usynlige oppgavene.

KIRKEBYGGENE OG KIRKEGÅRDENE

Kirkens kulturarv er tett sammenvevd med hele nasjonens historie – og alle norske steders historier. Denne kulturarven spenner fra kirkebyggene og deres mangfoldige interiører, over kirkegården, kirkebakken og prestegården, og videre ut i bygda og byen, og beriker våre historier og tradisjoner. Den kirkelige kulturarven angår og tilhører alle.

Det er en stor glede å se denne middelalderkirken nå framstå vakrere enn kanskje noen gang, etter den omfattende renoveringen som har pågått de senere årene. En stor takk til kommunen som gjennom sine budsjetter har muliggjort dette løftet.

Ved kirkejubiléet i Nykirke fikk jeg tilsvarende anledning til å glede meg sammen med dere over et vakkert kirkebygg i nyoppusset utgave. For øvrig henviser jeg til kirkevergens rapport med en grundig gjennomgang av både kirkebyggene og den bemanningsmessige situasjonen i menigheten.

Modum er en av fem kommuner med kommunal gravplassforvaltning. Denne avtalen ble inngått ved innføringen av ny kirkelov i 1997. Det virker som dette er en løsning som har fungert godt. Siden kirketjeneren har oppmøtested på velferdsbygget ved Heggen kirkegård, ligger det godt til rette for et smidig samspill mellom ham og parkvesenet. Jeg viser for øvrig til kommunegartnerens rapport som er vedlagt kirkevergens.

KOMMUNE OG LOKALSAMFUNN

Den norske kirke er ikke lenger en statskirke, men siden minst 2/3 av kirkens økonomi kommer fra kommunene er vi i stor grad en kommunekirke. Ved en bispevisitas er et møte med kommuneledelsen et fast innslag. Formålet med dette møtet er å drøfte kirkens plass i lokalsamfunnet og lete etter nye måter og muligheter for samskaping mellom kirke og kommune. Den norske kirke har en unik rolle som landets største sivilsamfunnsaktør og føler en sterk forpliktelse på å søke samarbeid og utnytte mulighetene til å bidra til kommunens måloppnåelse på ulike felter.

Det er svært gledelig å legge merke til det gode samarbeidet mellom kirke og kommune her i Modum. I møtet vi hadde med kommunens ledelse på torsdag, drøftet vi hvordan kirke og kommune også i fortsettelsen kan samarbeide til beste for de som bor her. Det er en klar forventning fra kommunens side at kirken skal være en betydningsfull aktør i lokalsamfunnet.

Fra kommunens side ble det påpekt at budsjettarbeidet aldri før i så stor grad som nettopp nå har vært preget av ting som skjer i verden. Verden er blitt en landsby, og flere av de krisene som utfordrer oss respekterer ikke landegrenser. Dette gjelder både pandemien, klimakrisen og krigen. Mange er urolige og bekymret for både privatøkonomi og krigstrussel og klimaendringer.

I urolige tider trenger vi gode møteplasser, og kirken i Modum har vist veg i den krevende fasen med gjenåpning etter pandemiens begrensninger. Kirkens tilbud og aktiviteter er med å utfylle kommunens egne tilbud innen både helse og sosial, kultur og undervisning. Fra en av kommunens representanter ble samspillet oppsummert på denne måten: «Det spiller ingen rolle hvem som gjør ting – bare det blir gjort!» Det er fint å legge merke til den gjensidige viljen til dialog og samarbeid, og jeg oppfordrer dere til å formalisere samarbeidet i enda større grad gjennom regelmessige møtepunkter.

Siden Modum er en ettsoknskommune ivaretar menighetsrådet også fellesrådsoppgaver, med kommunalt oppnevnt representant i tillegg til menighetsrådsmedlemmene. I rådet er det bekymring knyttet til at kommunens mer anstrengte økonomi de senere årene har resultert i nedskjæringer i bevilgningene til kirken. Jeg håper at kommunens politiske og administrative ledelse i årene som kommer ser at å bevilge penger til lokalkirken er en god investering som kaster godt av seg.

HONNØR TIL LOKALKIRKEN

Jeg vil gjerne dele ut en symbolsk blomst for alt det viktige menighetsbyggende arbeidet og alle kompetente medarbeidere, frivillige og folkevalgte som gjør kirken tilgjengelig og til stede for mennesker i Modum. Jeg er svært håpefull når jeg tenker på alle mulighetene som ligger foran kirken og når jeg ser det store behovet for tilhørighet, tro og fellesskap som finnes i vårt samfunn. Der tilbyr kirken trygge og inkluderende fellesskap, trøst og håp.

Kirken har fortsatt en stor betydning og stilling i by og bygd. Vi som arbeider og bidrar i kirken står sammen om å skape mer himmel på jord, og det gjør vi i tillit til at Gud kan bruke oss slik han ser det best.

Til slutt vil jeg oppsummere mine utfordringer i noen punkter.

UTFORDRINGER

- I tråd med den nasjonale **satsingen på dåp** vil jeg utfordre dere til å videreføre den solide lokale satsingen som kan bidra til at enda flere velger dåp.
- Fortsett satsingen på å gjøre **kirken synlig på nett**, og arbeid videre med bakgrunn i de gode erfaringene som er gjort i koronatiden.
- Let etter muligheter for å **styrke de diakonale stillingsressursene** i kommunen – særlig rettet mot ungdom - gjennom et samarbeid mellom kirke og kommune.

- Utnytt videreføringen av **Frivillighetens år 2022** til en gjennomtenkning og satsing på frivilligheten i menighetene, i nært samarbeid med kommunens satsing på frivillighet.
- I forlengelsen av samtalene med både stab og menighetsråd vil jeg utfordre dere til å tenke nøye gjennom **nødvendige prioriteringer** og god forankring av hvilke aktiviteter som skal få plass i de årlige handlingsplanene.
- Se på rutinene for evaluering av gjennomførte aktiviteter, med sikte på en avklaring av forventninger på dette området. Kanskje kan dere bruke de faste **stabsdagene** til å utforske samhandling også utenom de vante rollene.

TAKK

Til slutt vil jeg igjen takke hjertelig for gode visitasdager, for et flott visitasprogram og alle gode opplevelser underveis. Takk for den store innsatsen dere alle gjør i menighet og lokalsamfunn. Takk til alle som har bidratt administrativt og praktisk, kunstnerisk og musikalsk, og på andre måter.

Jeg reiser fra Modum med gode minner og mange flotte inntrykk, og med stor tro på kirkens viktige plass og oppgave også i kommende år.

Tunsberg bispestol, 13. november 2022

Jan Otto Myrseth